

-
-
- **Allemaal beestjes**
- Fobie voor jeuk veroorzakende insecten en parasieten
-
- Menig ongediertebestrijder komt ze tegen: mensen die over ontraceerbare beestjes klagen en overall jeuk ervaren. Ook het KAD wordt regelmatig benaderd door mensen die lucifersdoosjes of met plakband volgeplakte vellen opsturen met slechts pluisjes en huidschilfers. Hoe kunnen we hier het beste mee om gaan?

Vaak zijn het eenzame, geïsoleerde mensen van boven de 50 jaar – het merendeel vrouwen – die lijden aan parasietenwaan. Het woord 'waan' geeft al aan dat het om een niet reële situatie gaat: een ongefundeerde angst, dus.

De klachten zijn meestal dat men het gevoel heeft dat er gestoken wordt, dat men jeuk heeft of dat er schade is aan in huis aanwezige materialen. Het 'ongedierte' dat wordt verzameld en aan een bestrijder wordt getoond of naar het KAD wordt opgestuurd, bestaat meestal uit stofjes, kleine stukjes afval en flintertjes tabak, maar in de regel geen exemplaren of resten van insecten of mijten. Soms zitten er stofluizen bij, maar die kunnen dan niet verantwoordelijk zijn voor de klachten.

Krachtig krabben

Bij de parasietenwaan past het dat de persoon in kwestie denkt dat het ongedierte onder de huid schiet en daarbij steken veroorzaakt. Soms denken ze dat ze de parasiet op reis hebben opgelopen.

Het kan dan voorkomen dat de huid wordt stuk gekrabd en er ontstekingen ontstaan. Die ontstekingen kunnen nog verergeren als er daarnaast agressieve reinigingsmethoden en spuitbussen met insecticiden worden gebruikt. Er volgt irritatie op irritatie en het huidbeeld kan er daardoor ernstig gaan uitzien. Als bestrijder kunt u de klant doorverwijzen naar een dermatoloog en vertellen dat bestrijdingsmiddelen in geen geval op de huid mogen worden toegepast omdat de huid dan ernstig geïrriteerd en gestrest raakt.

Maar wat kunt u verder doen? Sommige dierplaagbestrijders komen in de verleiding om, als ze sterk de indruk hebben dat het om een waan gaat, een bestrijding met water uit te voeren. De klant is (tijdelijk) gerustgesteld, de bestrijder is van het gezeur af en iedereen lijkt tevreden. Toch is dit niet de juiste aanpak, want de 'patiënt' wordt bevestigd in zijn of haar waan en zal nu helemaal niet meer van het idee af te brengen zijn dat er een parasietenprobleem is. En na korte tijd begint het hele verhaal opnieuw.

Adviezen bij onduidelijke klachten

Wanneer u met het geschetste probleem geconfronteerd wordt, is het handig een stappenplan voor ogen te houden en dit consequent uit te voeren. Zo handelt u het meest professioneel en bent u zo eerlijk en duidelijk mogelijk tegen de persoon die u met zijn of haar klacht benadert.

Illustratie: David Mulder

Vellen vol plakband met pluïsjes.
Fotografie: Arno Berg, KAD

Stap 1

Bedenk dat de klacht gegrond kan zijn. Prof. Dr. Annelies van Bronswijk: “Een keer ben ik een beestje tegengekomen dat ik nog nooit gezien had. Het bleek een parasiet van een hond te zijn, waar de mensen in huis jeuk door hadden.” Infecties door parasieten komen in Nederland voor.

Ook kan onderzoek van een stofmonster uitwijzen dat er sprake is van huisstofmijten (*Dermaphagoides pteronyssinus* Trouessart). Voor het nemen van een monster een schone stofzuigerzak laten gebruiken en korte tijd grondig zuigen.

N.b.: het feit dat meerdere personen in één huis dezelfde klachten hebben, wil nog niet zeggen dat deze gegrond zijn. Zo is ‘folie à deux’ een bekend verschijnsel bij parasietenwaan: de waan wordt dan met anderen, meestal familieleden, gedeeld.

Stap 2

Mocht de persoon in kwestie niet in de 50+ doelgroep vallen en/of is er op ongedierteniveau geen duidelijke oorzaak aan te wijzen, bedenk dan dat ook alcohol (delirium) en drugs (vooral cocaïne) wanen van beestjes kunnen veroorzaken. Het is dan aan te bevelen de persoon naar een huisarts te verwijzen.

Stap 3

Bij ongeveer 50% van de klanten toont de huid geen afwijkingen. Maar indien deze er wel zijn, vraag dan welke middelen gebruikt zijn. Probeer de klant tot normaal wasgedrag te bewegen en huidcontact met een zelf aangeschaft bestrijdingsmiddel (dat soms ook in bed wordt gespoten) stop te zetten.

Voorkomende termen

Entomofobie: fobie of angst voor insecten.

Parasietenwaan: fobie waarbij insecten, wormen en andere parasieten worden gevoeld of gezien op het lichaam of in huis.

Acarafobie: fobie of angst voor kleine diertjes die jeuk aan de huid (schurfft) veroorzaken.

Stap 3

Soms zijn er insecten (of andere plaagdieren) aanwezig, waarvan u als expert weet dat deze niet verantwoordelijk zijn voor de genoemde klachten. Geef dan schriftelijke informatie over het betreffend ‘plaagdier’ en maak duidelijk dat deze beestjes niet de klachten kunnen veroorzaken die worden geuit.

Stap 4

Volhard de persoon in kwestie in zijn klacht, en komt hij of zij aan met een luciferdoosje met daarin korstjes en pluïsjes waarin geen parasieten worden aangetoond (het zogenoemde ‘matchbox sign’), dan is het vrijwel zeker dat het om een waanbeeld gaat. In dit geval dient de klant verwezen te worden naar de huisarts of GGD. Zeg vooral niet dat het een psychisch probleem is, want voor die kwalificatie staat uw klant echt niet open. U kunt zeggen dat er geen aantoonbaar bewijs is voor de aanwezigheid van ongedierte, maar dat er misschien andere oorzaken voor huiduitslag zijn waar de huisarts een betere kijk op heeft. Ook als de klant zegt dat hij al bij de huisarts geweest is en volhardt in zijn klacht, houd u dan bij uw standpunt.

In het kort: neem klachten serieus en kijk of u de oorzaak kunt traceren. Indien u geen spoor van ongedierte aantreft, verwijst u uw klant naar zijn huisarts, de GGD of een dermatoloog. Ga niet in de waan mee door water te spuiten. U kunt dan weliswaar een rekening schrijven en u hebt een tevreden, opgeluchte klant voor u, maar u bevestigt hem of haar in de waan en de symptomen doen zich weldra opnieuw voor.

Geraadpleegde artikelen:

A. Balkstra, Entomofobie en insectenwaan, *Dierplagen en Milieu*, 45 (3) 1997.

A. van Vloten, Parasietenwaan, *Nederlands Tijdschrift voor Dermatologie & Venereologie*, 2002; 12:93-4.